

2. Ha jól vagyok informálva, hogy ezeket a szlovákiai magyarokat 5 kilós csomagokkal dobják át a határon, M betűvel a hátukon (sárga csillag), ők lesznek majd a legdühösebb csehellenes elemek, és erősíteni fogják a szunnyadó magyar reakciót. A csehszlovákok halálos ellenségét.

A románok és jugoszlávok is szembesülnek ugyanezzel a problémával, és enyhébben kezelik, pedig a jugoszlávoknak több okuk lenne az elkeseredésre azok ellen a magyarok ellen, akik felelősek népük gyilkolásáért a Bánátban. A románok és a jugoszlávok, Groza és Tito baráti szellemben nyilatkoztak meg az új Magyarországról, az oroszok sem utasítottak ki magyarokat Kárpátaljáról. A Duna-medence politikájában csak két koncepció lehetséges: egymástól izoláltan élni, és szabadjára engedni a bizalmatlanság és bosszú szellemét, ami katasztrófára fog vezetni, vagy együttműködni. Ha jól tudom, hogy Önök a gazdasági és társadalmi együttműködés hívei, akkor kezdettől fogva veszélyeztetik a megegyezés lehetőségét, új utat nyitva a keserűségnek.

Remélem, hogy az általam kapott információk erősen túlzottak. De ha ezek az információk korrektek, nem kívánnék visszatérni Magyarországra, hiszen akkor egész koncepcióm bázisát rombolták le, és én...³

¹ A fogalmazványon nincs dátum, a többi levél adatai alapján datáltuk július 21-ére - esetleg 22-e is lehetséges, de a 21-e valószínűbb.

² Betoldás a margón: „and so I can be regarded as an old friend of your country.” („És így az ön hazája régi barátjának tekinthetnek.”) Mellette külön a „cereal” (gabonafélék) szó, mint amiről kell még írni.

³ Ez a fogalmazvány befejezetlen maradt, nem tudjuk mi változott a Ripkához eljuttatott végleges szövegben.

104. HAVAS ENDRE KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(London, 1945. július 23.)

Kedves Elnökné,

Ma délelőtt beszéltem Hollingworth-szel és a szállítóval. Remélem, hogy holnap reggelre fix választ kapok tőlük. Sietni kell, mert a bútorpiac rosszul áll.¹ Mellékelten küldöm a mai Evening Standard cikkét, amelyből láthatja, hogy a helyzet nem valami rózsás. Holländer azt mondja, hogy sok ismeróst kell küldeni az árverésre, mert különben az árverési hiénák egymás közt megegyeznek, és kijátszanak bennünket. Az antik bútoros holidayn van, és csak a 10 nap múlva jön vissza. A Londoni Magyar Klub is el fog jönni az árverezésre.

Benn voltam Levitovánál, aki visszaadta Kéri levelét.² Ripka elolvasta, s nagyon sajnálja, hogy nem tudott találkozni az Elnök úrral.³ Szeretett volna írni, de egy percnyi ideje sem volt. Ma hajnalban visszarepült, úgyhogy sajnós nem kapta meg az Elnök Úr levelét, amely ma reggel érkezett. Ripka kézcsojkját küldi az Elnöknének. Levitova kérdezteti, hogy utána küldje-e a levelet, vagy pedig adja át Masaryknak, aki a napokban érkezik Amerikából.

Megalakult a londoni Nemzeti Segély Bizottság. Kérik az elnök urat, hogy írjon egy levelet nekik, amelyben áldását adja a gyűjtésre és felszólítja a magyarokat, hogy tegyenek meg mindent az új Magyarorszáért. A levelet mint a haza távozó Károlyi Mihály írja, indokolva, hogy miért nem vesz részt benne, illetve maga a hazakészülés legyen az indok. Meghívták az összes gazdagokat: Kordát, Bíró Lajost, a bankárokat stb. Félek, hogy a végén megint csak a prolik fognak adni, mint a Tanácsnak. Már eddig is sokat adtak. Ezért nem szabad az LMK⁴ embereit lebecsülni. Ezek valóban már rengeteg pénzt áldoztak, és egy ízben vasárnap külön dolgoztak a Tanácsért.

Olvasták a Ripka nyilatkozatát az Observerben? Érdekes, de fájdalmas. Beszéltem egy csehvel, aki Ripkával jött. Azt mondja, hogy iszonyú munka vár Közép-Európában. A tömegek megszokták, hogy a black market⁵ a németek becsapására van, hogy hamis okmányt gyártani hóstett, rabolni, lopni, csalni morális stb. Most nem tudják megérteni, hogy mindennek vége. Persze ezért ultranacionalizmusba esnek. A progresszív pártok tehetetlenek. Hosszú nevelőmunkára van szükség. A zsidóknak rettenetes minderwertigkeitsgefűhljük⁶ van. Nem tudják megszokni, hogy ők is embereknek számítanak, s ugyanakkor a tömegek nem értik, hogy miért lett a zsidó hirtelen egyenjogú stb., stb. „Olyanok az otthoniak, mint a betegek, akik most lábadoznak, és tele vannak még sebhelyekkel. Minden érintés fáj. Nekünk idegenek” – mondotta. Magyarországon még az a szerencse, hogy a német megszállás nem tartott sokáig. Ott viszont az a baj, hogy a Horthy-rendszer fertőzte meg őket. Egyszóval nehéz évek következnek. Remélem, hogy Potsdamban megegyeznek. A magyarkérdést is tárgyalják. Az az érzésem, hogy a morális betegség még az anyaginál is nagyobb. Persze az oroszok is, amerikaiak is sok mindent elvisznek.

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

¹ Augusztus 12-i levelében Havas részletesen beszámol arról, hogy befejezte Károlyiék londoni lakásának leltározását. Reményét fejezi ki, hogy Magyarországon és másutt is a kommunista pártok „nagy szerepet fognak játszani”, viszont „Oroszország nem játszik többé a kommunista pártokkal. Valóban szabadságot adott nekik...” „Én nem vagyok és nem leszek kommunista párttag” – írja –, de „a két munkáspárt egysége mindenütt befejezett dolog, és így a kommunisták nem egyedül befolyásolják a tömeget. Az egységet megbontani bűn volna, és ezt a szociáldemokraták éppen olyan jól tudják, mint én...”

² L. e. kötet 11. sz. levelének jegyzetét.

³ Csehszlovák emigránstársai a háború után nem nagyon vágytak Károlyival találkozni: nem az történt Szlovákiában, amit a háborús években ígértek tenni. Havas írja Károlyinének július 20-án: „Most jöttem Ripkától. Láttam egy percet. A levelet elolvassa és visszaküldi. Levitova külön mondta, hogy igazán képtelen az Elnök úrral találkozni, mert szerződéses tárgyalásai vannak a Board of Trade-el [Kereskedelemügyi Minisztérium], és egy percnyi ideje sincs.”

⁴ Londoni Magyar Klub. A Klub sikerrel szervezte a londoni magyar munkásokat, cselédlányokat, akik főleg vacsorázni és táncolni jártak a klubba.

⁵ Feketepiac.

⁶ Kisebrendűségi érzés (német).

105. BÉDY-SCHWIMMER RÓZSA KÁROLYI MIHÁLYHOZ¹

(New York, 1945. július 25.)

My dear Count Károlyi:

I received your air mail letter mailed on June 28th, on July 3rd with mixed emotions. I am grieved to hear how difficult your and the Countess' life is and that Adele Spady² died last year. Inquiring about her recently, I was told by someone who knew about Hungarian friends, that she was alive somewhere in France.

We are absolutely unable to get news to or from Hungary about all those wonderful devoted and unselfish workers for human rights and peace like Mrs. Meller (Eugenie Miskolcзы), Dr. Charlotte Steinberger, Mrs. Oscar Szirmai, etc. A sister of my mother was still alive but we can get no news about her. Nobody can explain why the Russians are so especially cruel in forbidding contact with Hungary and other countries under their occupation.

I was greatly touched by your having remembered my services to your regime during the memorial meeting, especially so because the American Károlyists do not